HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הן תהוי ארכא לשלותיך וכתיב [1]כלא מטא על נבוכדנצר מלכא וכתיב [2]לקצת ירחין תרי עשר לעולם רבי ישמעאל ואשכח קרא דאמר ותני דכתיב [3]כה אמר ה' על שלשה פשעי אדום ומאי אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דלמא שאני עובדי כוכבים דלא מפקיד דינא עלייהו: ויש זכות תולה ג' שנים כו': זכות דמאי אילימא זכות דתורה הא [א]אינה מצווה ועושה היא אלא זכות דמצוה זכות דמצוה מי מגנא כולי האי והתניא את זו דרש רבי מנחם בר יוסי [4]כי נר מצוה ותורה אור תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה [ב]מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה ואת התורה באור לומר לך מה אור [ג]מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם ואומר [5]בהתהלכך תנחה אותך וגו' בהתהלכך תנחה אותך זה העוה"ז בשכבך תשמור עליך זו מיתה והקיצות היא תשיחך לעתיד לבא משל לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן [ד]הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך נזדמנה לו אור ניצל מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך * כיון שעלה עמוד השחר ניצל מחיה רעה ומן הליסטין ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך הגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה שנאמר [6]מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה א"ר יוסף מצוה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא תורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגנא ומצלא מתקיף לה [ה]רבה אלא מעתה דואג ואחיתופל מי לא עסקי בתורה אמאי לא הגינה עלייהו אלא אמר רבא תורה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא רבינא אמר לעולם זכות תורה ודקאמרת אינה מצווה ועושה נהי [ו]דפקודי לא מפקדא באגרא [ז]דמקרין ומתניין בנייהו ונטרן להו לגברייהו עד דאתו מבי מדרשא מי לא פלגאן בהדייהו מאי פרשת דרכים א"ר חסדא זה ת"ח ויום מיתה רב נחמן בר יצחק אמר זה ת"ח ויראת חטא מר זוטרא אמר זה ת"ח דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה א"ר יוסף דרשיה רבי מנחם בר יוסי להאי קרא כי סיני [ח]ואילמלא דרשוה דואג ואחיתופל הכי לא רדפו בתר דוד דכתיב [7]לאמר אלהים עזבו וגו' מאי דרוש [8]ולא יראה בך ערות דבר וגו' והן אינן יודעין שעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה מאי בוז יבוזו לו אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה ולא כר' יוחנן דבי נשיאה אלא כהלל ושבנא דכי אתא רב דימי אמר הלל ושבנא אחי הוו הלל עסק בתורה שבנא עבד עיסקא לסוף א"ל תא נערוב וליפלוג יצתה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו וגו': אומר

הן תהוי ארכא לשלותיך. ומז תהא אורך זמן לשלומך שלא יבאו עליך הפורענות. וכן עשה נבוכדנצר היה מקבץ בכל יום עניי ישראל שהביא בגולה והיו לריכין מזונות ומפרנסם ואף דניאל כשהשיאו עלה זו לכך נתכוין שראה את ישראל בגולה מחזרין על הפתחים: **וכתיב כולא מטא.** כל הפורענות הגיע על נבוכדנצר: **לקצת ירחין תרי עשר.** אלמא תלה לו הזכות י"ב חדש: **לעולם.** מתני' דקתני ג' שנים ר' ישמעאל היא: **ואשכח קרא דאמר ותני.** שונה בהאלכה זמן כלומר מקרא כתוב שהקב"ה מאריך זמן עד ג' פעמים הלכך הוו להו ג' שנים: **דלא מפקיד דינא עלייהו.** אין ממהרין מן השמים לפקוד עונותם עליהם בעולם הזה. אבל מישראל ממהרין ליפרע בעה"ז ומדקדקין אחריהם: **זכות דמאי.** מגינה כל כך: **זכות דתורה.** שהיתה עוסקת בתורה: **הא לא מפקדא.** דכתיב ולמדתם אותם את בניכם (דברים יא) ולא את בנותיכם וכיון דאינה מצווה אין שכרה גדול כמצווה ועושה: **היא עשיתך.** תלין בעדך את זכותך: **פחתים.** גומות: **נזדמנה לו אבוקה של אור.** כך זכה לקיים מצוה ניצל ממקצת פורענויות: **ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין.** שדרכן לילך בלילה פן יפגעו בו דכתיב תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער (תהלים קד): **הגיע עמוד השחר.** ואף כאן זכה לתורה ניצל מן החטא ומן היסורין: **ועדיין אינו יודע כו'.** שמא יכפנו יצרו ליבטל וישיב עליו יצה"ר ופורענות: **הגיע לפרשת דרכים.** ושם הכיר את דרכו. ואף כאן הגיע ליום המיתה ולא פירש מן התורה עד יום מותו ניצל מכולן והכי מפרש לה לקמיה: **עבירה מכבה.** שכר מצוה: **ואין עבירה מכבה.** שכר מי שעסק בתורה קודם לכן. אלמא מצוה לא מגנא כולי האי: **לכבות את האהבה.** זו תורה דכתיב (שיר ב) הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. יין סודו: **אמר רב יוסף.** לעולם מגינה על היסורין הרבה ומאי אינה מגינה דקאמר(ג) ת"ק מן החטא שלא יתקפנו יצה"ר קאמר: **מצוה בעידנא דעסיק בה.** והיינו לפי שעה דאמר מגנא מן היסורין ומצלא מיצה"ר שלא יכשילנו לחטא: **בעידנא דלא עסיק בה.** משנגמרו(ד) המצוה ואינו עסוק בה אגוני מגנא מן הפורענות אצולי לא מצלא. ודקתני בברייתא עבירה מכבה מצוה לאו מלהגין מן היסורין קאמר אלא מליטול שכר לעתיד: **אמאי לא הגין עליהן.** מיצר הרע שהחטיאם ועשאם רשעים גמורים כלומר אמאי לא תגילהו מן העבירות: **לעולם זכות דתורה.** ולא שעוסקת בתורה אלא שטורחת בבנה ובבעלה שיעסקו: **דמקריאן ומתניאן.** שטורחות על בניהן להביאן לבית הספר לקרות מקרא ולשנות משנה: **ונטרן לגברייהו.** וממתינות לבעליהן שיוצאין לעיר אחרת ללמוד תורה: **מאי פרשת דרכים.** מהו מדמה להגיע לפרשת דרכים דהא אבוקה היינו מצוה עמוד השחר היינו תורה אלא פרשת דרכים מאי היא: **ויום המיתה.** והוא תלמיד חכם ביום מותו ודע שלא פירש לפרוק מעליו עול תורה: **וירא חטא.** זכה לירא חטא אחר שזכה לתורה ניצל מכולן שהתורה מלמדתו דברי מצוה ודברי איסור וממה שהוא צריך לפרוש וירא חטא מוציא מלרדוף אחרי יצרו: **דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא.** וה"ק עלה עמוד השחר ניצול מן החיה כו' זכה לתורה ניצל מיצה"ר ומן החטא ועדיין אינו יודע באיזו דרך מהלך אם יזכה שיסייעוהו מן השמים להתקבל דבריו בין חבריו להורות כהלכה וכמשפט הגיע לפרשת דרכים כלומר זכה לכך ניצול מכולם: **לאמר אלהים עזבו.** כך היו אומרים עליו אלהים עזבו שבא על אשת איש ואין אנו נענשין עליו רדפו ותפסוהו כי אין מציל אין לו זכות שיצילנו שהעבירה כבתה זכיותיו: **לא יראה בך.** עבירה ואם יראה ושב מאחריך: **שמעון אחי עזריה.** תנא הוא במשנה קמייתא דזבחים ולמד תורה על ידי אחיו שהיה עוסק בפרקמטיא כדי שיחלוק בזכות למודו של שמעון לכך הוא נקרא על שם עזריה אחיו. וכן ר' יוחנן למד על ידי הגשיא שהי' מפרנסו: **הלל עסק בתורה.** מתוך עוני כדאמר ביומא (ט) בשמיהו שנאמר ושם רשעים ירקב ואומר פי' ר"ג שפי' ושבנא דתרי שבנא הוו שבנא הסופר צדיק היה כדכתיב לך בא אל הסוכן הזה ואל שבנא אשר על הבית. וכתיב ויצא אל אליקים אשר על הבית ושבנא הסופר כשיצאו אל רבשקא. אלמא אחר היה שבימי שבנא הראשון לא היה אליקים על הבית. ומיהו אומר הר' אלחנן דשבנא הראשון ושבנא אשר על הבית אחד הוה והא דכתיב אליקים אשר על הבית היינו שסופו היה על הבית.

מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא. ותימה מאי האי דקתני בברייתא תלה את המצוה בנר מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה אי מיצר הרע אינה מגינה כלל אי מן הפורענות מגינה לעולם ותורה נמי למה תלאה הכתוב בתור משוס דמגינה לעולם אי מן הפורענות מצוה נמי מגנא לעולם ואי (ג) מיצר הרע דמצלא הא לא מצלא אלא לפי שעה:

זה תלמיד חכם דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא. תימה והיאך ניצול מכולן והלא לא ניצול מיצר הרע בעידנא דלא עסיק בתורה וי"ל סתם תלמיד חכם תורתו אומנתו ועוסק בה ומהרהר כל שעה ואינו הולך ד' אמות אלא תורה:

והן אינן יודעין שעבירה מכבה מצוה. תימה והא אמר לעיל בין לרב יוסף בין לרבא מצוה אגוני מגנא מן הפורענות אפילו בעידנא דלא עסיק בה ועבירה מכבה מצוה ואמאי אלא לאו מלהגין מן היסורין קאמר אלא מליטול שכר לעתיד לבא כמו שפרש"י: בן

כב א מיי' פ"א מהל' ת"ת הלכ' ו ופ"ג מהל' סוטה הלכה כ סמג עשין יב טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף ו:

כג ב מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה כ:

תוספות שאנץ

דלא מפקד דינא עליהו ואין ממהרין מן השמים לפקוד עונותיהם עליהם בעולם הזה אבל בישראל ממהרין ליפרע בעולם הזה ומדקדקין אחריהם. אלא מעתה דואג ואחיתופל כו' אמאי לא מגין עלייהו מגין לאו דוקא אלא ר"ל אמאי לא מציל עליהו: אלמלי דרשו דואג ואחיתופל הכי לא רדפו בתר דוד מאי דרוש וכו'. נראה דל"ג דואג שהרי על מעשה בת שבע קיימין הכא ודואג מת כבר ועברו ימים רבים כדאמר בחלק דואג ואחיתופל לא ראו זה את זה שדואג היה בימי שאול ואחיתופל בימי דוד ובת שבע היתה בת אליעם והוא היה בן אחיתופל כדכתיב בפסוק וכן מוכח (כרי' בן מומי) ולא מצינו שעשה דוד רק בדבר אוריה החתי וקרא דלא יהיה בך ערות דבר איירי בערוה ממש. והיינו במעשה בת שבע לפי' ל"ג דואג ואע"ג שכתוב בכל הספרים אלא (בי) אחיתופל לבד. לא כשמעון אחי עזריה תנא הוא ולמד תורה על ידי אחיו שהיה עוסק בפרקמטיא ומפרנסו כדי שיחלוק בזכות למודו של שמעון לכך נקרא על שם עזריה אחיו. וכן ר' יוחנן למד על ידי נשיא שהיה מפרנסו: הלל עסק בתורה מתוך עוני כדאמר ביומא (ט) בשמיהו שנאמר ושם רשעים ירקב ואומר פי' ר"ג שפי' ושבנא דתרי שבנא הוו שבנא הסופר צדיק היה כדכתיב לך בא אל הסוכן הזה ואל שבנא אשר על הבית. וכתיב ויצא אל אליקים אשר על הבית ושבנא הסופר כשיצאו אל רבשקא. אלמא אחר היה שבימי שבנא הראשון לא היה אליקים על הבית. ומיהו אומר הר' אלחנן דשבנא הראשון ושבנא אשר על הבית אחד הוה והא דכתיב אליקים אשר על הבית היינו שסופו היה על הבית.

ה) ל"ל ושבנא וא"ת והא שבנא רשע היה ולא מקקיון בשמיה וכו' ואומר ר"י דתמי שבנא הוו וכו'.

עין משפט נר מצוה

ה) [ל"ל מאיר כך גירסת הילקוט], ב) [ל"ל מאיר כ"ל בע"י], ג) [ל"ל רבא], ד) [בכרכות י.], ה) [ל"ל ומ"מ ע' תוספות מגילה כא.], ו) [ע' סנהדרין לח.], ז) בס"א: משגמר,

---

תורה אור השלם

1. כֹּלָא מְטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא:
דניאל ד כה
2. לְקֵצַת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר עַל הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי בְבָל מְהַלֵּךְ הֲוָה:
דניאל ד כו
3. כֹּה אָמַר יְיָ עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי אֱדוֹם וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל רָדְפוֹ בַחֶרֶב אֶת אֶחָיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שָׁמָרָה נָצַח: עמוס א יא
4. כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכֵחוֹת מוּסָר: משלי ו כג
5. בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: משלי ו כב
6. מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ:
שיר השירים ח ז
7. לֵאמֹר אֱלֹהִים עָזְבוּ רַדְפוּ וְתָפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל: תהלים עא יא
8. כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ: דברים כג טו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' הליסטים כל"ל וכן בכל העמוד: (ג) רש"י ד"ה אמר רב יוסף וכו' דקאמר בלישנא קמא: (ג) תוס' ד"ה מצוה וכו' ומ' דמצלא מיצר הרע לא מצלא:

גליון הש"ס

גמ' כיון שעלה עמוד השחר. עיין פסחים נ ע"א ברש"י ד"ה בכי טוב:

מוסף רש"י

ונטרן להו לגברייהו. ממתינות לבעליהן ומותנות להם רגות ללכת וללמוד תורה בעיר אחרת (ברכות יז.). לא כשמעון אחי עזריה. על סם שעוזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהן שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון, לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו (זבחים ב.).

הן תהוי ארכא לשלותיך וכתיב [1]כלא מטא על נבוכדנצר מלכא וכתיב [2]לקצת ירחין תרי עשר לעולם רבי ישמעאל ואשכח קרא דאמר ותני דכתיב [3]כה אמר ה' על שלשה פשעי אדום ומאי אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר דלמא שאני עובדי כוכבים דלא מפקיד דינא עלייהו: ויש זכות תולה ג' שנים כו': זכות דמאי אילימא זכות דתורה הא [א]אינה מצווה ועושה היא אלא זכות דמצוה זכות דמצוה מי מגנא כולי האי והתניא את זו דרש רבי מנחם בר יוסי [4]כי נר מצוה ותורה אור תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה [ב]מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה ואת התורה באור לומר לך מה אור [ג]מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם ואומר [5]בהתהלכך תנחה אותך וגו' בהתהלכך תנחה אותך זה העוה"ז בשכבך תשמור עליך זו מיתה והקיצות היא תשיחך לעתיד לבא משל לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן [ד]הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך נזדמנה לו אור ניצל מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך * כיון שעלה עמוד השחר ניצל מחיה רעה ומן הליסטין ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך הגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה שנאמר [6]מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה א"ר יוסף מצוה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא תורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגנא ומצלא מתקיף לה [ה]רבה אלא מעתה דואג ואחיתופל מי לא עסקי בתורה אמאי לא הגינה עלייהו אלא אמר רבא תורה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא רבינא אמר לעולם זכות תורה ודקאמרת אינה מצווה ועושה נהי [ו]דפקודי לא מפקדא באגרא [ז]דמקרין ומתניין בנייהו ונטרן להו לגברייהו עד דאתו מבי מדרשא מי לא פלגאן בהדייהו מאי פרשת דרכים א"ר חסדא זה ת"ח ויום מיתה רב נחמן בר יצחק אמר זה ת"ח ויראת חטא מר זוטרא אמר זה ת"ח דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה א"ר יוסף דרשיה רבי מנחם בר יוסי להאי קרא כי סיני [ח]ואילמלא דרשוה דואג ואחיתופל הכי לא רדפו בתר דוד דכתיב [7]לאמר אלהים עזבו וגו' מאי דרוש [8]ולא יראה בך ערות דבר וגו' והן אינן יודעין שעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה מאי בוז יבוזו לו אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה ולא כר' יוחנן דבי נשיאה אלא כהלל ושבנא דכי אתא רב דימי אמר הלל ושבנא אחי הוו הלל עסק בתורה שבנא עבד עיסקא לסוף א"ל תא נערוב וליפלוג יצתה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו וגו': אומר

הן תהוי ארכא לשלותיך. ומז תהא אורך זמן לשלומך שלא יבאו עליך הפורענות. וכן עשה נבוכדנצר היה מקבץ בכל יום עניי ישראל שהביא בגולה והיו לריכין מזונות ומפרנסם ואף דניאל כשהשיאו עלה זו לכך נתכוין שראה את ישראל בגולה מחזרין על הפתחים: **וכתיב כולא מטא.** כל הפורענות הגיע על נבוכדנצר: **לקצת ירחין תרי עשר.** אלמא תלה לו הזכות י"ב חדש: **לעולם.** מתני' דקתני ג' שנים ר' ישמעאל היא: **ואשכח קרא דאמר ותני.** שונה בהאלכה זמן כלומר מקרא כתוב שהקב"ה מאריך זמן עד ג' פעמים הלכך הוו להו ג' שנים: **דלא מפקיד דינא עלייהו.** אין ממהרין מן השמים לפקוד עונותם עליהם בעולם הזה. אבל מישראל ממהרין ליפרע בעה"ז ומדקדקין אחריהם: **זכות דמאי.** מגינה כל כך: **זכות דתורה.** שהיתה עוסקת בתורה: **הא לא מפקדא.** דכתיב ולמדתם אותם את בניכם (דברים יא) ולא את בנותיכם וכיון דאינה מצווה אין שכרה גדול כמצווה ועושה: **היא עשיתך.** תלין בעדך את זכותך: **פחתים.** גומות: **נזדמנה לו אבוקה של אור.** כך זכה לקיים מצוה ניצל ממקצת פורענויות: **ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין.** שדרכן לילך בלילה פן יפגעו בו דכתיב תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער (תהלים קד): **הגיע עמוד השחר.** ואף כאן זכה לתורה ניצל מן החטא ומן היסורין: **ועדיין אינו יודע כו'.** שמא יכפנו יצרו ליבטל וישיב עליו יצה"ר ופורענות: **הגיע לפרשת דרכים.** ושם הכיר את דרכו. ואף כאן הגיע ליום המיתה ולא פירש מן התורה עד יום מותו ניצל מכולן והכי מפרש לה לקמיה: **עבירה מכבה.** שכר מצוה: **ואין עבירה מכבה.** שכר מי שעסק בתורה קודם לכן. אלמא מצוה לא מגנא כולי האי: **לכבות את האהבה.** זו תורה דכתיב (שיר ב) הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. יין סודו: **אמר רב יוסף.** לעולם מגינה על היסורין הרבה ומאי אינה מגינה דקאמר(ג) ת"ק מן החטא שלא יתקפנו יצה"ר קאמר: **מצוה בעידנא דעסיק בה.** והיינו לפי שעה דאמר מגנא מן היסורין ומצלא מיצה"ר שלא יכשילנו לחטא: **בעידנא דלא עסיק בה.** משנגמרו(ד) המצוה ואינו עסוק בה אגוני מגנא מן הפורענות אצולי לא מצלא. ודקתני בברייתא עבירה מכבה מצוה לאו מלהגין מן היסורין קאמר אלא מליטול שכר לעתיד: **אמאי לא הגין עליהן.** מיצר הרע שהחטיאם ועשאם רשעים גמורים כלומר אמאי לא תגילהו מן העבירות: **לעולם זכות דתורה.** ולא שעוסקת בתורה אלא שטורחת בבנה ובבעלה שיעסקו: **דמקריאן ומתניאן.** שטורחות על בניהן להביאן לבית הספר לקרות מקרא ולשנות משנה: **ונטרן לגברייהו.** וממתינות לבעליהן שיוצאין לעיר אחרת ללמוד תורה: **מאי פרשת דרכים.** מהו מדמה להגיע לפרשת דרכים דהא אבוקה היינו מצוה עמוד השחר היינו תורה אלא פרשת דרכים מאי היא: **ויום המיתה.** והוא תלמיד חכם ביום מותו ודע שלא פירש לפרוק מעליו עול תורה: **וירא חטא.** זכה לירא חטא אחר שזכה לתורה ניצל מכולן שהתורה מלמדתו דברי מצוה ודברי איסור וממה שהוא צריך לפרוש וירא חטא מוציא מלרדוף אחרי יצרו: **דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא.** וה"ק עלה עמוד השחר ניצול מן החיה כו' זכה לתורה ניצל מיצה"ר ומן החטא ועדיין אינו יודע באיזו דרך מהלך אם יזכה שיסייעוהו מן השמים להתקבל דבריו בין חבריו להורות כהלכה וכמשפט הגיע לפרשת דרכים כלומר זכה לכך ניצול מכולם: **לאמר אלהים עזבו.** כך היו אומרים עליו אלהים עזבו שבא על אשת איש ואין אנו נענשין עליו רדפו ותפסוהו כי אין מציל אין לו זכות שיצילנו שהעבירה כבתה זכיותיו: **לא יראה בך.** עבירה ואם יראה ושב מאחריך: **שמעון אחי עזריה.** תנא הוא במשנה קמייתא דזבחים ולמד תורה על ידי אחיו שהיה עוסק בפרקמטיא כדי שיחלוק בזכות למודו של שמעון לכך הוא נקרא על שם עזריה אחיו. וכן ר' יוחנן למד ע"י הגשיא שהי' מפרנסו: **הלל עסק בתורה.** מתוך עוני כדאמר במס' יומא (דף לה:):

לימדה